

Rektor
Karolinska institutet

Juridiska avdelningen
Eva Samanta

BESLUT

2002-03-12
Reg.nr 31-480-02

Antagning till "förberedande forskarutbildning" m.m. vid Karolinska institutet

Bakgrund

Av information på Karolinska institutets hemsida på Internet framgår att Karolinska institutet som värduniversitet och Örebro universitet, Högskolan Dalarna, Mitthögskolan och Mälardalens högskola som partnerhögskolor, erbjuder en "forskarförberedande utbildning för blivande doktorander" inom forskarskolan i vård och omsorg. Av informationen framgår även att Karolinska institutet till den grundläggande behörigheten för forskarutbildning förutom akademisk grundutbildning om 120 poäng, fogar krav på treårig gymnasiekompetens i engelska.

Högskoleverkets anmodan till Karolinska institutet

I anmodan till rektor för Karolinska institutet den 11 februari 2002 anförde Högskoleverket följande.

1. Av Karolinska institutets information framgår att ansökan till förberedande forskarutbildning endast avser "kurser och rotationsprogram om ca 10–15 poäng". Efter att de som antagits till denna utbildning påbörjat utbildningen sker "intresseanmälan till forskarutbildning, inom forskningsprojektet, omfattande totalt 4 års heltidsstudier vilka avslutas med doktorsexamen". Den som antas till den förberedande forskarutbildningen erbjuds projektanställning under ca fyra månader.

Enligt 1 kap. 7 § högskolelagen (1992:1434) skall den utbildning som universitet och högskolor anordnar omfatta såväl grundläggande högskoleutbildning som forskarutbildning. Klart är att den aktuella utbildningen inte utgör forskarutbildning. Därmed återstår att bedöma om den kan anses utgöra grundläggande högskoleutbildning. Utbildningen ges inom ramen för forskarskolan. Behörighetskravet är avslutad akademisk grundutbildning motsvarande 120 poäng, dvs. samma krav som gäller för grundläggande behörighet för forskarutbildning enligt 9 kap. 4 § högskoleförordningen (1993:100, ändrad genom 1998:80). De antagna erbjuds projektanställning under studietiden. Sammantaget innebär detta att utbildningen inte kan anses utgöra en grundläggande högskoleutbildning.

Högskoleverket anmodar Karolinska institutet att, i egenskap av värduniversitet för forskarskolan i vård och omsorg, kommentera ovanstående bedömning och att redogöra för vilka åtgärder lärosätet avser att vidta.

2. Högskoleverket har vidare noterat att Karolinska institutet till den grundläggande behörigheten för forskarutbildning förutom akademisk grundutbildning om 120 poäng, fogar krav på treårig gymnasiekompetens i engelska.

Angående tillträde till forskarutbildning framgår av 9 kap. 4 § högskoleförordningen att den som har gått igenom grundläggande högskoleutbildning om minst 120 poäng eller som i någon annan ordning inom eller utom landet har förvärvat i huvudsak motsvarande kunskaper, har grundläggande behörighet.

Det krav på treårig gymnasiekompetens i engelska som Karolinska institutet ställer upp för grundläggande behörighet till forskarutbildning, strider mot högskoleförordningens bestämmelse. Högskoleverket anmodar universitetet att redogöra för vilka åtgärder lärosätet avser att vidta med anledning av detta påpekande.

Karolinska institutets yttrande

Karolinska institutet har med anledning av Högskoleverkets anmodan anfört följande.

Punkt 1 – Förberedande forskarutbildning

Nationella forskarskolan i vård & omsorg utlyser medel för finansiering av såväl forskarutbildning (antagning av blivande doktorander) som projektmedel (finansiering av doktorand i forskningsprojekt) där forskarskolan har som mål att ge samtliga deltagare en faktisk nettostudietid om fyra år i respektive forskningsprojekt.

De många forskarna inom samarbetande universitet/högskolor konkurrerar om projektmedel i form av doktorandfinansiering i öppen konkurrens. Varje forskningsprojekt bedöms av en nationell expertgrupp som organiserats i samarbete med Vårdalstiftelsen. Parallellt med detta introduceras, under en "förberedande fas", intresserade blivande doktorander i forskningsmetodik och får samtidigt söka sig till de mest intressanta forskningsprojekten. För att erhålla högskolepoäng samtidigt som val av forskningsprojekt sker har KI således valt att arrangera en kurs- seminarie- och projektrotationsperiod. Kurserna – Allmänvetenskaplig grundkurs 5 p samt Research Strategies and Design Problems 5 p – är godkända som forskarutbildningskurser.

Den formella antagningen till forskarutbildning sker således först efter att de blivande doktoranderna haft goda möjligheter att inhämta detaljerad kunskap om flera alternativa forskningsprojekt för att därefter välja det forskningsprojekt de är mest intresserade av. Detta slutgiltiga val sker i nära dialog med ledningen för forskarskolan, respektive forskare och den blivande doktoranden.

Det har redan visat sig att de som inte finner ett passande forskningsprojekt inom forskarskolans ram rekryteras till andra forskarutbildningsprojekt tack vare det kontaktnät som etablerats under den förberedande perioden.

Den som väljer att avsluta sitt deltagande efter denna initiala del har fått en god introduktion till framtida forskarutbildning utan att förbrukat någon del av den begränsade utbildningstiden. Avsikten är att skydda doktoranderna från tidsförluster i den alltid så osäkra initiala fasen av forskarutbildningen.

Punkt 2 – Krav på 3-årig gymnasiekompetens i engelska

KI har inte något krav på engelskakunskaper för allmän behörighet, utan tillämpar enbart 120 högskolepoäng som krav. Däremot har samtliga forskarutbildningsämnen krav på treårig gymnasiekompetens i engelska under "särskild behörighet" för respektive ämne. Bakgrunden är erfarenheten att det har varit svårt att följa utbildningen vid bristfälliga engelskakunskaper.

För att samordna granskning av detta, för samtliga ämnen, gemensamma krav på särskild behörighet, handlades den tidigare av samma enhet inom Universitetsförvaltningen. Ansökan skedde på samma blankett som hade som gemensam rubrik "Allmän behörighet", vilket gav upphov till missförstånd av den art som beskrivs i brevet från HSV. Det är säkerligen fortfarande viss förvirring kring detta internt inom KI och vi informerar upprepat om att kravet på treårig gymnasiekompetens i engelska är ett särskilt behörighetskrav.

För dem som inte har treårig gymnasiekompetens i engelska hänvisar KI till kompletterande utbildning, alternativt TOEFL-test. Det senare främst för studenter med utländsk examen.

Att det står omnämnt krav på engelskakunskaper som grund för allmän behörighet på KI:s hemsidor rörande forskarskolan är enbart ett misstag, vilket vi naturligtvis beklagar, vilket genast kommer att korrigeras.

Tillämpliga bestämmelser

Utbildning

Av 1 kap. högskolelagen (1992:1434) framgår att staten skall som huvudman anordna högskolor för utbildning som omfattar grundläggande högskoleutbildning och forskarutbildning. Den grundläggande högskoleutbildningen skall väsentligen bygga på de kunskaper som eleverna får i gymnasieskolan eller motsvarande kunskaper. Forskarutbildningen skall bygga på en grundläggande högskoleutbildning.

Enligt 7 kap. 1 § högskoleförordningen (1993:100) skall antagning till grundläggande högskoleutbildning avse en kurs eller ett utbildningsprogram.

Av 8 kap. 2 § högskoleförordningen framgår att forskarutbildningen skall omfatta 160 poäng och avslutas med doktorsexamen. En högskola får dock besluta att en del av forskarutbildningen om minst 80 poäng kan avslutas med licentiatexamen.

Enligt 9 kap. 1 § högskoleförordningen får till forskarutbildning antas endast så många doktorander som kan erbjudas handledning och godtagbara studievillkor i övrigt och som har studiefinansiering enligt 3 §.

Behörighet

För att bli antagen till forskarutbildning krävs det enligt 9 kap. 2 § högskoleförordningen att den sökande enligt 1 p. har grundläggande behörighet och den särskilda behörighet som fakultetsnämnden kan föreskriva, och enligt 2 p. bedöms ha sådan förmåga i övrigt som behövs för att klara utbildningen.

Grundläggande behörighet för forskarutbildning har, enligt 9 kap. 4 § högskoleförordningen, den som gått igenom grundläggande högskoleutbildning om minst 120 poäng eller som i någon annan ordning inom eller utom landet har förvärvat i huvudsak motsvarande kunskaper.

Kraven på särskild behörighet för forskarutbildning skall, enligt 9 kap. 5 § högskoleförordningen, avse kunskaper från grundläggande högskoleutbildning eller motsvarande utbildning. Kraven kan också avse särskild yrkeserfarenhet.

Högskoleverkets bedömning

"Forskarförberedande" utbildning

Av högskolelagen och högskoleförordningen framgår att universiteten endast kan anta sökande till grundläggande högskoleutbildning eller till forskarutbildning.

Högskoleverket har i sin anmodan till Karolinska institutet dragit slutsatsen att den aktuella "forskarförberedande" utbildningen varken utgör grundläggande högskoleutbildning eller forskarutbildning. Karolinska institutet har emellertid i sitt yttrande till verket hävdat att det rör sig om forskarutbildning. Samtidigt konstaterar lärosätet att den formella antagningen till forskarutbildningen sker först efter att de sökande deltagit i den förberedande utbildningen. Någon möjlighet att anta sökande till utbildning som betecknas som forskarutbildning utan att de sökande antas till en

hel forskarutbildning omfattande 160 poäng enligt 8 kap. 2 § högskoleförordningen, finns dock inte.

Mot denna bakgrund konstaterar Högskoleverket att universitetet avser att anta sökande till en utbildning som varken utgör grundläggande högskoleutbildning eller forskarutbildning i högskoleförfattningarnas mening. För att förfarandet skall överensstämma med gällande bestämmelser måste Karolinska institutet (och de deltagande partnerhögskolorna) anta de sökande till forskarutbildning enligt 8 kap. 2 § högskoleförordningen. Högskoleverket förutsätter att Karolinska institutet och övriga inblandade lärosäten omgående vidtar åtgärder som förhindrar att beslut fattas i strid mot högskolelagen och högskoleförordningen i samband med forskarskolans antagning till hösten 2002.

Behörighet

Högskoleverket har i sin anmodan till Karolinska institutet påtalat att det krav på treårig gymnasiekompetens i engelska som universitetet ställer upp för grundläggande behörighet till forskarutbildning, strider mot högskoleförordningens bestämmelser.

Karolinska institutet har i sitt yttrande till Högskoleverket anfört att kravet inte gäller grundläggande behörighet, utan att det ingår i den särskilda behörigheten för respektive ämne. Någon möjlighet att ställa upp krav på kunskaper från gymnasieskola för särskild behörighet till forskarutbildning, finns dock inte. Enligt 9 kap. 5 § högskoleförordningen skall kraven på särskild behörighet avse kunskaper från grundläggande högskoleutbildning eller motsvarande utbildning.

Sedan ett lärosäte konstaterat att en sökande uppfyller de formella förutsättningarna för antagning (grundläggande och särskild behörighet), skall lärosätet bedöma om den sökande har sådan förmåga i övrigt som behövs för att klara utbildningen. Vid denna bedömning bör lärosätet kunna väga in den sökandes kunskaper i engelska.

Högskoleverket förutsätter att Karolinska institutet tar bort kravet på treårig gymnasiekompetens i engelska för särskild behörighet.

Redovisning

Högskoleverket anmodar Karolinska institutet att senast den 3 april 2002 redovisa sina åtgärder med anledning av detta beslut.

Beslut i detta ärende har fattats av universitetskanslern efter föredragning av verksjuristen Eva Samanta i närvaro av kanslichefen Lennart Stähle och verksjuristen Christian Sjöstrand.

Sigbrit Franke

Eva Samanta

Kopia till:

Rektorer vid Örebro universitet, Högskolan Dalarna, Mitthögskolan och Mälardalens högskola